



УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»)

Н А К А З

06 березня 2025 р.

Запоріжжя

№ 48-А

Про затвердження інструкцій
з охорони праці в НУ «Запорізька політехніка»

На виконання вимог «Положення про розробку інструкцій з охорони праці» затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29 січня 1998 року № 9, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 квітня 1998 року за № 226/2666, «Положення про організацію роботи з ОП та БЖД учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженого наказом МОНУ від 26.12.2017 р., № 1669, Положення № 5-ОП «Про розробку інструкцій з охорони праці в НУ «Запорізька політехніка» затвердженого наказом ректора від 29.07.24 р., № 142-А.,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити інструкції з охорони праці:

1.1 Кафедра радіотехніки та телекомунікацій

- Інструкція з охорони праці №576-ОП для викладачів кафедри РТТ;
- Інструкція з охорони праці №577-ОП для користувачів персональних ЕОМ кафедри РТТ;
- Інструкція з охорони праці № 578-ОП при виконанні робіт в лабораторіях кафедри РТТ;

2. Начальнику ІОЦ Андрію САВЧУКУ розмістити цей наказ в розділі «Охорона праці».

3. Контроль за виконанням цього наказу покладаю на проректора з АГР Миколу ЧЕЧЕЛЯ.

Ректор

Віктор ГРЕШТА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор АГР

Микола ЧЕЧЕЛЬ

2025р.

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСВ

2025р.

WASH STATE

Інструкція вивчена:

[illegible]

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»**

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 576
ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ**
кафедри радіотехніки та телекомунікацій

ЗАПОРІЖЖЯ
2025

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Наказ ректора НУ
«Запорізька політехніка»
«06» 03 2025 р. № 484

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 576
ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ
кафедри радіотехніки та телекомунікацій

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Дана інструкція встановлює загальні вимоги охорони праці для всіх викладачів університету. Спеціальні вимоги охорони праці для викладачів окремих кафедр, де в цьому є необхідність, а також для окремих видів робіт (занять) приведені в призначених для них інструкціях.

1.2 Вимоги даної інструкції обов'язкові для викладачів університету.

1.3 Невиконання вимог інструкції розглядається як порушення виробничої, учбової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку для працівників НУ «Запорізька політехніка», за що винні викладачі притягуються до дисциплінарної, адміністративної і матеріальної відповідальності у відповідності із законодавством України.

1.4 Вимоги до викладачів:

- до роботи викладачами допускаються чоловіки та жінки, що мають відповідну вищу освіту;
- на робочому місці викладач проходить первинний інструктаж і проходить навчання з охорони праці в відповідності до Положення «Про порядок проведення навчання і перевірки знань, інструк-

тажів з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності працівників та здобувачів освіти в НУ «Запорізька політехніка», що діє в університеті;

- повторний інструктаж з охорони праці на робочому місці викладач повинен проходити не рідше одного разу в 6 місяців;

Крім того, при необхідності з викладачами проводяться інструктажі:

- позаплановий, за розпорядженням або наказом служби ЦЗ, П, ТБ, ОП та ВО;

- цільовий, коли виконуються роботи, безпосередньо не пов'язані з обов'язками зі спеціальності (професії).

Первинний, повторний цільовий та позаплановий інструктажі з викладачами проводять завідувачі кафедр. Результати проведеного інструктажу записуються в «Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці» для працівників.

Забороняється:

- допускати на робоче, учбове місце особу, яка не має відношення до роботи (даного заняття);

- залишати без нагляду включене обладнання, електричні прилади, побутові електронагрівальні прилади;

- ремонтувати електрообладнання, електричні прилади і електромережі;

- захаращувати проходи, проїзди і робочі місця сировиною, матеріалами, тарою, будь-якою продукцією;

- знаходитись на роботі і виконувати будь-яку роботу в нетверезому стані;

Для забезпечення вимог пожежо-та вибухобезпеки не палити і не користуватись відкритим вогнем. Паління в університеті **заборонено** наказом Міністра освіти і науки України №855 від 08.11.2004р.

1.5 Завідувач кафедри зобов'язаний:

- ознайомити викладача з посадовими обов'язками;

- показати йому робоче місце.

1.6 Викладач зобов'язаний:

- виконувати правила внутрішнього розпорядку для працівників НУ «Запорізька політехніка»;

ОРИГІНАЛ

– виконувати тільки ту роботу, яка доручена йому керівником підрозділу та передбачена посадовою інструкцією.

1.7 Про кожний нещасний випадок (травма виробнича, аварія) потерпілий або очевидець повинні негайно повідомити свого завідувача кафедри, а потім службу ЦЗ, П, ТБ, ОП та ВО, зберегти для розслідування обстановки на місці нещасного випадку (робоче місце) і стан обладнання таким, яким воно було на час випадку, якщо це не загрожує життю та здоров'ю оточуючих людей і не призведе до аварії.

1.8 Бути надзвичайно уважними при пересуванні як в межах університету так і за його межами.

1.9 Піклуватися про власну безпеку, пам'ятати про особисту відповідальність за недотримання правил охорони праці.

1.10 Особи, що не виконують вимоги даної інструкції, несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства і правил внутрішнього розпорядку.

2 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1 При відкритті приміщення перевірити справність замків та охоронної сигналізації (якщо приміщення нею обладнане) і не відкрити допоміжним персоналом.

2.2 Підготувати робоче місце до роботи, провітрити приміщення, при необхідності одягти спеціальний одяг.

2.3 Перевірити:

– роботу штучного освітлення (настільну лампу, підвісні та настінні світильники) шляхом включення вимикачів;

– відсутність видимих пошкоджень заземлення наявного обладнання;

– наявність первинних засобів пожежогасіння;

2.4 Про всі виявлені недоліки повідомити завідувача кафедри.

3 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1 Постійно підтримувати своє робоче місце в належному стані і чистоті.

3.2 Будь-яку роботу виконувати з підвищеною увагою і обережністю, чим попередити (зменшити) вірогідність нещасного випадку. Не відволікатись сторонніми справами і розмовами та не відволікати увагу інших. Навчання проводити в приміщенні, передбаченому розкладом занять.

3.3 Учбові процеси, які супроводжуються виділенням шкідливих речовин, необхідно виконувати при діючій вентиляційній системі і застосуванні засобів індивідуального захисту. Заняття в лабораторіях проводити за інструкцією з охорони праці для даної лабораторії або лабораторної роботи.

3.4 Про всі несправності в електрообладнанні, системах водозабезпечення, каналізації, опалення, вентиляції, кондиціонування, повідомити фахівців, які мають дозвіл на виконання відповідних робіт (головний механік – телефон 3-37, головний енергетик – 3-57, черговий електрик – 2-04, черговий механік – 2-94).

3.5 Забороняється:

– зберігати та пити воду чи інші напої із посуду, чистота якого викликає сумнів, або призначення яких ви не знаєте;

– працювати без належного освітлення робочого місця;

– залишити без нагляду обладнання, що працює;

– включати та виключати (крім аварійних випадків) обладнання, роботу на якому не доручена;

– користуватись в робочих приміщеннях побутовими електроприладами та електронагрівальними приладами з відкритим нагрівальними елементами.

Викладачі повинні:

– зберігати чистоту в приміщеннях;

– знати місце знаходження аптечки;

ОРИГІНАЛ

– вміти надати першу допомогу при травмах (обробка рани, перев'язування, зупинка кровотечі, накладання пов'язок при переломах та вивихах).

3.6 Припинити роботу, відключити обладнання від електромережі і довести до відома завідувача кафедри у випадках:

- відчуття дії електричного струму при доторканні до металевих частин обладнання (трубопроводів);
- припиненні подачі електроенергії, появи запаху диму та ін.;
- нагріванні електропроводів, електроапаратури вище норми (наявність характерного запаху перегріву).

3.7 В разі, коли працівники залучаються до роботи по переміщенню меблів чи інвентарю, (або керують такими роботами) необхідно з їх поверхні зняти предмети, які можуть впасти при переміщенні, і не перевищувати допустимі норми підняття ваги.

4 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1 Відключити всі електроспоживачі.

4.2 Привести в порядок робоче місце.

4.3 Перевірити закриття вікон, квартирки, водопровідних кранів, відключити вентиляцію та освітлення.

4.4 Закрити приміщення і при необхідності здати його під охорону.

4.5 В разі виявлення недоліків повідомити про них завідувача кафедри.

5 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1 При виникненні аварійної ситуації, нещасного випадку, пожежі і т.п. викладач зобов'язаний повідомити про це завідувача кафедри і діяти відповідно ситуації, що склалася, не піддаватися паніці:

- при аварії водопроводу, системи опалення, електропостачання, необхідно при можливості їх відключити, викликати робітника ремонтної служби університету за телефонами 2-04, 2-94, та службу

охорони та зв'язку – 3-10, застосувати всі можливі заходи для усунення аварії, заходи для збереження матеріальних цінностей;

– при наявності напруги на радіаторах, трубах, різній апаратурі і т.п. необхідно негайно припинити роботу і довести до відома про це завідувача кафедри та головного енергетика за телефонами 3-57;

– при наявності ознак горіння (дим, запах гарі) знайти місце загоряння і застосувати заходи по ліквідації джерела. В разі виникнення пожежі зателефонувати до пожежно-рятувальної служби 9-101 та службу охорони та зв'язку – 3-10, потім **негайно** повідомити завідувача кафедри і діяти згідно з «Загальнооб'єктовою інструкцією з пожежної безпеки».

Провести евакуацію студентів в зазначене завідувачем кафедри місце:

– в разі нещасного випадку постраждалому надати першу допомогу, при необхідності викликати швидку медичну допомогу за телефоном 9-103, повідомити про випадок завідувача кафедри та службу ЦЗ, П, ТБ, ОП та ВО.

В.о. зав. кафедри РТТ  Сергій САМОЙЛИК

УЗГОДЖЕНО:

Провідний інженер з ОП  Тетяна УДОВЕНКО

Нач. юридичного відділу  Максим ДЄСБ

Декан ФІБЕК  Наталія ФУРМАНОВА

ОРИГІНАЛ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 577
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
кафедри радіотехніки та телекомунікацій

ЗАПОРІЖЖЯ
2025

ОРИГІНАЛ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Наказ ректора НУ
«Запорізька політехніка»
«06» «03» 2025 р. № 48-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 577
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
кафедри радіотехніки та телекомунікацій

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Інструкцію розроблено відповідно до Методичних рекомендацій Київського НДІ гігієни праці і профзахворювань для створення сприятливих умов праці користувачів ЕОМ, що працюють із дисплеями, а також Правил охорони праці при експлуатації електронно-обчислювальних машин. Вимоги цієї інструкції поширюються на всі комп'ютерні класи і робочі місця, обладнані персональним ЕОМ в університеті.

1.2 Особи, що працюють у якості операторів ПЕОМ, крім цієї інструкції повинні знати:

- інструкцію з протипожежної безпеки;
- правила особистої гігієни;
- правила надання першої (медичної) допомоги тим хто постраждав від нещасного випадку (у тому числі і при ураженні електричним струмом).

1.3 До самостійної роботи в якості оператора ПЕОМ допускаються особи, що пройшли інструктаж з охорони праці. Інструктаж проводить безпосередньо керівник робіт. Інструктаж

завершується перевіркою знань усним опитуванням, а також перевіркою набутих навичок безпечних прийомів праці.

1.4 Знання перевіряє особа, що проводила інструктаж. Про проведення інструктажу і допуск до роботи особа, що проводила інструктаж, робить записи в журналі. При цьому обов'язковий підпис особи, яка інструктується, і того, хто інструктує. Журнали інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

1.5 Користувачі (оператори) ПЕОМ повинні мати 1 групу з електробезпеки, а також знання і навички надання першої допомоги при ураженні електричним струмом. Користувачам (операторам) заборонено самостійно вскривати блоки ПЕОМ. Студенти не мають першої групи з електробезпеки і користуються ПЕОМ під наглядом викладача, співробітника лабораторії, класу.

1.6 Ремонтно-технічний персонал, який проводить ремонт і технічне обслуговування ПЕОМ, повинен мати кваліфікаційну групу з електробезпеки не нижче II гр.

1.7 При роботі на ПЕОМ можуть виникнути такі небезпечні і шкідливі виробничі умови:

– небезпечні значення напруги, що живить електроприлади, замикання якої може відбутися через тіло людини у випадку дотику до відкритих струмопровідних частин, або електроустаткування й електродротів із ушкодженою ізоляцією;

– статична електрика на конструктивних елементах пристроїв ПЕОМ;

– перенапруження зору при роботі з екранними пристроями (дисплей), особливо при нераціональному розташуванні екрана відносно очей і ненормальної освітленості робочих поверхонь у зоні відеотерміналів (ВДТ);

– наявність позитивних іонів, що виникають внаслідок іонізації повітря елементами високовольтної схеми блоку живлення відеотерміналу;

– рентгенівське, радіочастотне, інфрачервоне випромінювання.

1.8 Безпека користувача при експлуатації пристроїв ПЕОМ і зниження рівня впливу несприятливих умов до струмопровідних частин:

- захистом від можливого дотику до струмопровідних частин;
- застосуванням заземлення пристроїв ПЕОМ;
- раціональним розташуванням відеомоніторів відносно джерел освітленості (як штучних, так і природних);
- провітрюванням приміщень і щоденного вологого прибирання приміщень;
- навчанням працівника правилам безпечної роботи з відеотерміналом ПЕОМ;
- неухильним дотримуванням заходів безпеки, викладених у наступних пунктах цієї інструкції.

1.9 Приміщення з ПЕОМ повинні мати сонцезахисні пристрої для зниження перепадів яскравостей між природним світлом і екранами моніторів. Всі оздоблювальні матеріали приміщень повинні бути матовими (напівматовими).

1.10 Найбільшу небезпеку при роботі дисплея мають низькочастотні електромагнітні поля, утворювані рядковим трансформатором. Для зниження впливу електромагнітного поля необхідно:

- оператору перебувати не ближче 0,5 м від екрана власного дисплея і не ближче 1,2 м від задніх стінок інших дисплеїв;
- у приміщеннях із дисплеями проводити щоденне вологе прибирання і не рідше одного разу за зміну витирати екран.

1.11 Робоче місце оператора ПЕОМ повинно бути обладнане з урахуванням вимог ДСТУ 8604:2015 «Робоче місце при виконанні робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги». Зокрема:

- конструкція робочих меблів повинна забезпечувати можливість індивідуального регулювання відповідно до росту працівника і створювати зручну позу;

– часто використовувані предмети праці та органи керування повинні знаходитися в оптимальній робочій зоні;

– під стільницею робочого столу повинен бути вільний простір для ніг із розмірами по висоті не менше 600 мм, по ширині – 500 мм, по глибині – 650 мм;

– на поверхні робочого столу для документів рекомендується мати спеціальну підставку, відстань якої від очей повинна бути аналогічною відстані від очей до клавіатури, що дозволяє знижувати зорову втому;

– поверхня сидіння і спинки повинні бути напівм'якими із покриттям, що не ковзає, не електризується і добре пропускає повітря.

1.12 Монітори ПЕОМ повинні розташовуватись на відстані не менше 1 м від стін і не менше 1,5 між собою. Забороняється розташування моніторів екранами один до одного.

1.13 На одного працюючого з ПЕОМ повинно припадати не менше 6,0 м² площі не менше 19,5 м³ об'єму робочого приміщення.

1.14 Система освітлення може бути загального або локального, переважно відбитого або розсіяного світлорозподілу. Розташування джерел світла повинне виключати попадання в очі прямого світла.

1.15 Електропостачання повинно здійснюватись через окреме розведення та окремий контур робочого заземлення. Електророзетки та вилки повинні бути тільки трьохконтактними.

1.16 Забороняється експлуатація ПЕОМ без заземлення та при наявності вологи на елементах устаткування.

1.17 Користувач ПЕОМ зобов'язаний:

- виконувати тільки доручену керівником роботу;
- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку підрозділу і повсякденні вказівки керівника робіт;
- пам'ятати про особисту відповідальність за дотримання правил охорони праці і безпеки співробітників;

ОРИГІНАЛ

– помітивши порушення інструкції іншими робітниками або небезпеку для навколишнього середовища, не залишатися байдужими, попередити робітника і повідомити свого керівника про необхідність дотримання вимог, що забезпечують безпеку робіт;

– протягом усього робочого часу утримувати в порядку робоче місце, не загромождувати його і проходити до нього;

– знати місце розташування засобів пожежогасіння на робочому місці та вміти користуватися ними, знати місця зберігання медикаментів.

1.18 Користувачу ПЕОМ забороняється:

– виконувати розпорядження адміністрації, якщо воно суперечить правилам охорони праці і може призвести до нещасного випадку;

– вмикати та вимикати (крім аварійних випадків) устаткування і механізми, робота на яких не доручена;

– відволікатися сторонніми справами і розмовами, відволікаючи інших;

– працювати на несправному устаткуванні;

– торкатися частин механізмів, що перебувають у русі, торкатися до струмопровідних частин, електричних дротів (навіть ізольованих), кабелів, клем, наступати на лежачі на підлозі переносні дроти.

1.19 За невиконання вимог, що містяться в цій інструкції, винні залучаються до адміністративної, дисциплінарної відповідальності у встановленому законодавством порядку в залежності від характеру порушень та їхніх наслідків.

1.20 Працюючи на ПЕОМ повинні дбати про власну безпеку і використовувати безпечні прийоми роботи.

2 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1 Оглянути робоче місце. Упорядкувати робоче місце, переконавшись, що на робочому місці відсутні сторонні предме-

ти, всі пристрої та блоки ПЕОМ під'єднанні до системного блоку за допомогою роз'ємів кабелів відповідно до монтажною схемою.

2.2 Перевірити:

– справність роз'ємів кабелів, електроживлення та блоків пристроїв;

– відсутність зламів та ушкоджень ізоляції дротів, розеток, вилок;

– відсутність відкритих струмоведучих частин в пристроях ПЕОМ;

– відсутність вологи на елементах у всіх пристроях.

2.3 Підготувати робоче місце для роботи з пристроями типу «Дисплей»:

– розташувати крісло так, щоб відстань до екрана була 400-800 мм;

– вжити заходів, щоб при нормальній освітленості робочого місця пряме світло не падало на екран приладів;

– після вмикання дисплея відрегулювати яскравість та контрастність монітора, мерехтіння екрана не допускається;

– при наявності відблисків на екрані монітора змінити місце його розташування, або засіб освітлення приміщення.

2.4 Протерти злегка зволоженою серветкою (із бязі або марлі) клавіатуру (для зниження рівня статичної електрики), зовнішньої поверхні екрана дисплея.

3 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1 Перед вмиканням штепсельної вилки кабелю електроживлення в розетку 220V переконатися в тому, що всі вими-

качі мережі на всіх пристроях ПЕОМ знаходяться в положенні «вимкнено», а корпуси пристроїв заземлені (зануленні).

3.2 Після підключення пристроїв ПЕОМ до електромережі встановити яскравість та фокус зображення на екран ручками регулювання відповідно до особливостей свого зору.

3.3 Забороняється залишати своє робоче місце без відома керівника робіт.

3.4 Забороняється залишати ПЕОМ під напругою без нагляду, за винятком працюючого в автоматичному режимі устаткування.

3.5 Забороняється від'єднання (приєднання) будь-яких пристроїв та кабелів ПЕОМ увімкнутому в електромережу комп'ютері.

3.6 Подавати напругу на пристрої та окремі блоки ПЕОМ тільки після ретельної перевірки надійності кріплення провідників заземлення (занулення), справності кабелів і роз'ємів в мережі електроживлення.

3.7 Вимкнути ВТ (відеотермінал) і повідомити про несправність, якщо при його ввімкненні на екрані ВТ не з'являється ніяка інформація (екран порожній), або в центрі екрана висвічується яскрава біла смуга.

3.8 При виявленні запаху гару в пристроях ПЕОМ негайно вимкнути апаратуру, удруге не вмикати та звернутися до фахівця з обслуговування ПЕОМ.

3.9 Режим праці та відпочинку користувачів (операторів), безпосередньо працюючих із ВТ, повинен залежати від характеру виконуваної роботи: при введенні даних, редагуванні програм, читанні інформації з екрану, безупинна тривалість роботи з ВТ не повинна перевищувати 4 години при 8-годинному робочому дні. Щогодини необхідно проводити перерву на 5-10 хвилин, а через 2 години – на 15 хвилин.

3.10 Кількість мікропауз (тривалістю до 1 хвилини) регулюється індивідуально.

3.11 Кількість оброблювальних символів (або знаків на ВТ) не повинна перевищувати 30 тисяч за 4 години роботи.

3.12 Форми та зміст перерв можуть бути різні: виконання альтернативної допоміжної роботи, проведення гімнастики для очей, загальної гімнастики, тощо.

4 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1 Встановити у положення «вимкнено» всі вимикачі пристроїв з якими ви працювали.

4.2 Зробити вологе прибирання робочого місця. Витирання пилу з апаратури робити при вимкненому електроживленні.

4.3 Про всі несправності, виявлені під час роботи та про вжиті заходи щодо їх усунення, доповісти керівнику робіт.

4.4 Вимкнути загальний вимикач електроживлення всіх робочих місць.

4.5 Вимкнути світло на робочому місці та в приміщенні.

5 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ У АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1 При виявленні запаху гару в пристроях ПЕОМ припинити роботу, вимкнути апаратуру, повторно не вмикати та звернутися до фахівця з технічного обслуговування ПЕОМ.

5.2 Покинути небезпечну зону та вжити заходи щодо попередження подальшого розвитку аварії (вимкнути електроенергію шляхом вимикання загального рубильника або пакетного вимикача на електрощиті приміщення, а у випадку пожежі – і приточно-витяжну вентиляцію).

5.3 Повідомити про те що трапилося свого керівника, чергового службу охорони та зв'язку (3-10, 764-19-21) та пожежно-рятувальну службу при необхідності (9-101).

5.4 У разі нещасного випадку очевидець (робітник), який виявив факт травмування, або сам постраждалий зобов'язаний сповістити про це безпосередньо керівника робіт та вжити заходи щодо надання першої медичної допомоги постраждалим. Не-

обхідно також зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку, що була на момент травмування, якщо це не загрожує життю або здоров'ю інших людей і не призведе до більш тяжких наслідків.

5.5 При нещасних випадках викликати швидку медичну допомогу (тел..9-103) та надати таку долікарську допомогу потерждалим:

– при ураженні електричним струмом, якщо постраждалий дихає рідко та судорожно або у нього відсутні ознаки життя (не прослуховується дихання, відсутність пульсу, розширені зіниці очей) робить штучне дихання «рот в рот» та непрямий масаж серця, при пораненні накладіть стерильну пов'язку;

– при кровотечі рану закрийте стерильною пов'язкою і тримайте у такому стані 3-5 хвилин. Якщо кровотеча припинилася пов'язку закріпіть бинтом;

– при переломах, ударах, вивихах та розтягненнях забезпечте спокійне і зручне положення ушкодженої частини тіла.

В.о. зав. кафедри РТТ

Cep

~~Сергій САМОЙЛИК~~

УЗГОДЖЕНО:

Провідний інженер з ОП

Тетя

Тетяна УДОВЕНКО

Нач. юридичного відділу

Make

Максим ДЄЄВ

Декан ФІБЕК

[Signature]

Наталія ФУРМАНОВА

Інструкція вивчена:

[illegible]

ОРИГНАЛ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 578
ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ В ЛАБОРАТОРІЯХ
кафедри радіотехніки та телекомунікацій

ЗАПОРІЖЖЯ
2025

ОРИГІНАЛ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Наказ ректора НУ
«Запорізька політехніка»
«06» 03 2025 р. № 48-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 578
ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ В ЛАБОРАТОРІЯХ
кафедри радіотехніки та телекомунікацій (РТТ)

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Дійсна інструкція є чинною при виконанні робіт в усіх діючих лабораторіях кафедри радіотехніки та телекомунікацій:

- радіотехнічних систем і систем передачі інформації (№31);
- електричних кіл та сигналів (№33);
- приймально-передавальних пристроїв (№37);
- мережевих технологій (№39);

1.2 Загальні відомості про лабораторії

Кожна з лабораторій кафедри РТТ пристосована як для проведення лабораторних робіт, так і для лекційних занять.

Для проведення лекційних занять розміщені аудиторні столи, дошка та ін.

Лабораторні роботи проводяться за лабораторними столами. На лабораторних столах є лабораторні стенди та вимірю-

вальні прилади, необхідні для проведення вимірювань при виконанні лабораторних робіт.

У кожній лабораторії є:

- автомат для вмикання живлення 220В, чи знеструмлення усіх наявних лабораторних столів;
- вуглекислотний вогнегасник.

Робочим місцем для виконання лабораторної роботи є лабораторний стіл з відповідним лабораторним стендом і вимірювальними приладами.

1.3 Умови і порядок допуску працівників до самостійної роботи

1.3.1 До роботи в лабораторіях допускаються працівники кафедри, які пройшли інструктаж по правилам техніки безпеки і мають кваліфікаційну групу відповідну роботам, що виконуються.

1.3.2 При ввімкненні і роботі навіть однієї установки в лабораторії повинні знаходитись не менше двох працівників, які мають право працювати в даній лабораторії.

1.3.3 Працівник повинен виконувати роботу, відповідну даному робочому місцю і дозволена адміністрацією.

1.3.4 При отриманні нової (незнайомої) роботи слід вимагати від адміністрації додаткового інструктажу з техніки безпеки.

1.3.5 Студенти допускаються до виконання робіт в лабораторіях після проходження інструктажу з правил техніки безпеки і відповідного запису в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці.

1.4 Вимоги до працюючих в лабораторіях та особливості організації

1.4.1 Працівники зобов'язані:

- а) виконувати тільки доручену їм керівником роботу;
- б) турбуватись про власну безпеку, пам'ятати про особисту відповідальність за дотримання правил охорони праці; за невиконання цих правил винні залучаються до адміністративної, дисциплінарної відповідальності у встановленому законодав-

ством порядку в залежності від характеру порушень і їхніх наслідків;

в) протягом усього робочого часу утримувати в порядку робоче місце;

г) знати місця розташування засобів пожежогашіння та зберігання медикаментів на робочому місці і вміти користуватися ними.

1.4.2 Студенти, що виконують роботи в лабораторіях, можуть вмикати вимірювальні прилади і спеціалізовані стенди тільки з дозволу викладача.

1.4.3 Після закінчення робіт всі вимірювальні прилади і спеціалізовані стенди повинні бути вимкнені.

1.4.4 Викладач, що проводить заняття в лабораторії, відповідає за безпечне проведення робіт, проводить інструктаж зі студентами з охорони праці з обов'язковою реєстрацією в журналі.

1.5 Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори

1.5.1 Наявність приладів і обладнання, що живляться від мережі напругою ~ 220 В.

1.5.2 Робоча напруга під час виконання робіт може досягати в окремих випадках 500 В.

1.5.3 При виконанні робіт в лабораторії електродинаміки та ПНВЧ утворюється мікрохвильове випромінювання, рівень якого однак значно нижче допустимого.

1.5.4 При виконанні робіт в інших лабораторіях виникає електромагнітне випромінювання незначного рівня, яке не створює безпосередньої небезпеки для працюючих.

1.6 Правила особистої гігієни при виконанні робіт

1.6.1 Тримати робоче місце у чистоті та порядку, не припускати захащення зайвими предметами.

1.6.2 Виконувати роботи з радіо- та електротехнічним обладнанням чистими сухими руками, не відволікаючись від виконуваних операцій.

2 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1 Загальні вимоги:

– періодично, не рідше двох разів на рік перевіряти заземлення (захисне занулення) електрообладнання лабораторії;

– всі прилади, які мають клеми заземлення, повинні бути з'єднані з шиною заземлення дротами заземлення;

– всі електроз'єднання повинні мати справні контактні елементи, штепсельні вилки та розетки;

– усякі ремонти, поладження електрообладнання необхідно виконувати електромонтеру, що обслуговує лабораторію;

– вмикання, зміна режимів роботи пристроїв чи приладу, проведення вимірювань та вимикання необхідно виконувати в точній відповідності з вимогами наведеними в технічній документації (паспорт, інструкція по експлуатації та ін.);

– працювати в лабораторії не менше ніж двома особами;

– виконувати тільки доручену роботу.

2.2 Підготовка робочого місця:

– перевірити наявність необхідного обладнання та вимірювальної апаратури;

– перевірити наявність заземлення апаратури, що живиться від мережі ~ 220 В;

– переконавшись, що робоче місце відімкнуте від електричної мережі (вимірювальні прилади та спеціалізовані стенди вимкнені);

– перед виконанням лабораторної роботи отримати необхідні методички;

– знати місце розташування вимикача електромережі лабораторії та вогнегасника.

2.3 Підготовка до виконання робіт:

– вивчити інструкцію по роботі, яка буде виконуватись;

- знати порядок роботи з вимірювальними приладами (при необхідності вивчити відповідну технічну документацію);

- переконатись, що всі прилади відключені від електромережі, а робоче місце не зашарашене сторонніми предметами;

- зібрати схему уникаючи переплетення з'єднуючих провідників, кабелів та їх натягнутого стану (готова схема повинна бути перевірена всіма студентами, що виконують роботу);

- якщо виявлена непрацездатність схеми, необхідно негайно повідомити викладача;

- доповісти викладачеві про готовність до виконання роботи;

- готова схема повинна бути перевірена викладачем.

УВАГА! Ремонт приладів та пристроїв виконується тільки співробітниками кафедри, що мають відповідну кваліфікацію.

Працюючи в лабораторії користуватися тільки тими приладами, які знаходяться на робочих місцях. Використання інших приладів без дозволу викладача забороняється.

3 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1 Загальні вимоги:

- не зашарашувати робоче місце речами, які не мають відношення до роботи, що виконується;

- у випадку припинення робіт чи перерви – необхідно вимкнути з електромережі всі прилади і обладнання;

- необхідно слідкувати за тим, щоб струм, напруга, потужність та інші величини, які характеризують робочий режим не перевищували допустимих меж;

- під час виконання робіт не доторкатися до провідників та струмопровідних частин приладу чи пристрою;

- під час роботи бути уважним самому та не відвертати увагу інших;

- не допускати на робоче місце осіб, які не мають відношення до роботи;

- в разі виходу контрольованих режимів за допустимі межі, з'явлення запаху диму чи появи напруги на корпусах приладів або пристроїв негайно вимкнути прилади з електромережі.

3.2 Вимоги безпеки під час виконання роботи для студентів:

- виконувати вимоги п.3.1 цієї інструкції;

- вмикати та вимикати електричні прилади та пристрої тільки з дозволу викладача, окрім термінового вимикання з електромережі при виникненні несправності;

- зміни в робочій схемі дозволяється робити лише після вимкнення її з мережі і тільки з дозволу викладача;

- вмикання в мережу після зміни схеми виконується з дозволу викладача, сповістивши при цьому усіх студентів, які працюють на даному робочому місці;

- в усіх випадках виявлення несправності обладнання або вимірювальних приладів негайно доповісти викладачеві.

4 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1 Вимкнути з мережі живлення схему і вимірювальні прилади та з дозволу викладача розібрати схему.

4.2 Привести в порядок робоче місце (провідники, кабелі, допоміжне обладнання та ін.).

4.3 Після закінчення всіх робіт в лабораторії вимкнути живлення всієї лабораторії та світло.

4.4 Зачинити лабораторію і здати ключи (якщо лабораторія охороняється, то запломбувати її і здати ключи черговому охоронцю під розпис).

4.5 В разі виявлення недоліків та несправності вимірювальних приладів повідомити завідувача лабораторії.

ОРИГІНАЛ

5 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1.1 Найбільш вірогідними аварійними ситуаціями, що можуть виникнути в лабораторіях кафедри РТТ є:

- ураження електричним струмом;
- пожежа.

5.2 Запобіжні заходи

5.2.1 Дотримання справного стану вимірювальних приладів, апаратури та спеціалізованих стендів, що живляться від мережі ~220V.

5.2.2 Дотримання справного стану заземлення робочих місць та приладів.

5.2.3 Дотримання порядку на всіх робочих місцях і своєчасне прибирання всіх легкозаймистих матеріалів, що безпосередньо не використовуються при виконанні робіт.

5.2.4 Наявність засобів пожежогасіння (вуглекислотних вогнегасників) та вміння ними користуватися.

5.2.5 Експлуатація обладнання та приладів у відповідності з технічною документацією.

5.3 Дії в разі виникнення аварійної ситуації

5.3.1 При виникненні пожежі діяти у відповідності з «Інструкцією з пожежної безпеки», знеструмити все лабораторне обладнання автоматом електроживлення, використати вогнегасник. Телефони для повідомлення про пожежу: пожежно-рятувальна служба 9-101, черговий служби охорони та зв'язку 3-10.

5.3.2 При ураженні електричним струмом треба негайно звільнити потерпілого від дії струму вимкнувши спільну мережу живлення в лабораторії, надати потерпілому першу допомогу, доповісти керівникові (викладачеві) про нещасний випадок.

5.3.3 При травмуванні надати потерпілому першу допомогу і повідомити керівникові робіт.

5.4 У разі нещасного випадку необхідно зберегти до прибуття комісії по розслідуванню обстановку, яка була на момент

травмування, якщо це не загрожує життю чи здоров'ю інших людей і

не призведе до ще тяжчих наслідків.

5.5 Надання першої (долікарняної) допомоги потерпілому при ураженні електричним струмом чи травмуванні:

– якщо потерпілий дихає рідко і сутужно, або у нього відсутні ознаки життя (не прослуховується дихання, не має пульсу, розширені зіниці очей) робити штучне дихання (рот в рот) і непрямий масаж серця, викликати швидку допомогу за телефоном 9-103;

– при кровотечі – рану закрити стерильною пов'язкою і тримати в такому стані 3-5 хвилин;

– якщо кровотеча припинилась, то пов'язку закрити бинтом;

– при переломах, вивихах і т.і. – забезпечити спокійне і зручне положення ураженої частини тіла.

В.о.зав. кафедри РТТ

 Сергій САМОЙЛИК

УЗГОДЖЕНО:

Провідний інженер з ОП

 Тетяна УДОВЕНКО

Нач. юридичного відділу

 Максим ДСЄВ

Декан ФІБЕК

 Наталія ФУРМАНОВА

ОРИГИНАЛ

Інструкція вивчена:

[illegible]